

WYROK TRYBUNAŁU (wielka izba)

z dnia 6 września 2011 r.*

W sprawie C-163/10

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Tribunale di Isernia (Włochy), postanowieniem z dnia 9 marca 2010 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 2 kwietnia 2010 r., w postępowaniu karnym przeciwko

Aldowi Patriciellowi,

TRYBUNAŁ (wielka izba),

w składzie: V. Skouris, prezes, A. Tizzano, J.N. Cunha Rodrigues, K. Lenaerts, J.C. Bonichot i J.J. Kasel, prezesi izb, G. Arestis, A. Borg Barthet, M. Ilešič, J. Malenovský, A. Ó Caoimh (sprawozdawca), C. Toader i M. Safjan, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Jääskinen,
sekretarz: A. Impellizzeri, administrator,

uwzględniając procedurę pisemną i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 15 lutego 2011 r.,

* Język postępowania: włoski.

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu A. Patriciella przez G. Ranaldiego oraz G. Scalesego, avvocati, oraz przez S. Fortunato, asystentkę,
- w imieniu rządu włoskiego przez G. Palmieri, działającą w charakterze pełnomocnika, wspieraną przez M. Russo, avvocato dello Stato,
- w imieniu rządu greckiego przez K. Georgiadisa oraz M. Germani i G. Papagian-
ni, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Parlamentu Europejskiego przez H. Krücka, A. Caiolę oraz N. Lorenza,
działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez I. Martínez del Peral oraz C. Zadrę, działa-
jących w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 9 czerwca 2011 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej załączonego do traktatów UE, FUE i EWEA (zwanego dalej „protokołem”).

- 2 Wniosek ten został przedłożony w postępowaniu karnym toczącym się przeciwko A. Patriciellowi, członkowi Parlamentu Europejskiego, w sprawie czynu zabronionego polegającego na pomówieniu.

Ramy prawne

Uregulowania Unii

- 3 Artykuł 8 protokołu stanowi:

„Wobec członków Parlamentu Europejskiego nie można prowadzić dochodzenia, postępowania sądowego ani też ich zatrzymywać z powodu ich opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych”.

- 4 Artykuł 9 protokołu przewiduje:

„Podczas sesji Parlamentu Europejskiego jego członkowie korzystają:

- a) na terytorium swojego państwa – z immunitetów przyznawanych członkom parlamentu ich państwa;

[...]”

5 Artykuł 18 protokołu stanowi:

„W celu stosowania niniejszego Protokołu instytucje Wspólnoty współpracują z właściwymi władzami danych państw członkowskich”.

6 Artykuł 6 Regulaminu Parlamentu Europejskiego (Dz.U. 2005, L 44, s. 1, zwanego dalej „regulaminem”), zatytułowany „Uchylenie immunitetu” brzmi następująco:

„1. Wykonując swoje uprawnienia związane z przywilejami oraz immunitetami, Parlament dąży przede wszystkim do utrzymania swojej integralności jako demokratycznego zgromadzenia prawodawczego oraz do zagwarantowania niezależności posłów w sprawowaniu ich funkcji.

[...]

3. Każdy wniosek dotyczący skorzystania z immunitetu i przywilejów skierowany do Przewodniczącego przez posła lub byłego posła jest przedstawiany na posiedzeniu plenarnym oraz przekazywany właściwej komisji.

[...]”

7 Artykuł 7 tego regulaminu, który zawiera przepisy odnoszące się do procedur dotyczących immunitetu posłów do Parlamentu Europejskiego, w ust. 2, 6 i 7 stanowi:

„2. Komisja przedstawia projekt decyzji zawierający jedynie zalecenie przyjęcia lub odrzucenia wniosku o uchylenie lub skorzystanie z immunitetu i przywilejów.

[...]

6. W przypadku wniosku o skorzystanie z przywilejów lub immunitetu komisja stwierdza, czy istnieją okoliczności stanowiące administracyjne lub inne ograniczenie swobody przemieszczania się posłów udających się na miejsce obrad Parlamentu lub z niego powracających bądź swobody wyrażania opinii lub głosowania podczas wykonywania mandatu lub czy wchodzą one w zakres art. [9] [p]rotokołu [...] niewynikających z prawa krajowego. Komisja przedstawia właściwemu organowi propozycję wyciągnięcia odpowiednich wniosków.

7. Komisja może wydać uzasadnioną opinię co do właściwości wyżej wymienionego organu oraz co do dopuszczalności wniosku, natomiast nie może w żadnym przypadku wypowiadać się o winie bądź braku winy posła oraz o zasadności wszczęcia wobec niego postępowania karnego na podstawie zarzutów, które są mu stawiane, nawet wtedy gdy badanie wniosku pozwala komisji na dokładne zapoznanie się ze szczegółami sprawy”.

Uregulowania krajowe

- 8 Zgodnie z art. 68 akapit pierwszy konstytucji włoskiej:

„Członkowie parlamentu nie mogą być pociągnięci do odpowiedzialności z powodu swych opinii lub stanowiska zajętego przez nich w głosowaniu w czasie wykonywania przez nich obowiązków służbowych”.

- 9 Artykuł 3 ust. 1 legge n. 140 – disposizioni per l’attuazione dell’articolo 68 della Costituzione nonché in materia di processi penali nei confronti delle alte cariche dello Stato (ustawy nr 140 w sprawie przepisów wykonawczych do art. 68 konstytucji oraz dotyczących postępowań karnych przeciwko osobom zajmującym najwyższe

stanowiska w państwie z dnia 20 czerwca 2003 r., GURI nr 142 z dnia 21 czerwca 2003 r.) brzmi następująco:

„Artykuł 68 akapit pierwszy konstytucji ma w każdym razie zastosowanie do przedkładania wniosków lub projektów ustawodawczych, poprawek, porządku obrad, wniosków i rezolucji, do pytań i interwencji w zgromadzeniach i innych organach izb, do wszelkich stanowisk zajętych w głosowaniu, do wszelkich innych aktów parlamentarnych, do wszelkich czynności w zakresie kontroli, ujawniania, krytyki i denuncjacji politycznej związanych z obowiązkami posła wykonywanych również poza parlamentem”.

Postępowanie przed sądem krajowym i pytanie prejudycjalne

- 10 Wobec A. Patriciella prowadzone jest postępowanie sądowe w ramach wszczętego przed Tribunale di Isernia postępowania karnego ze względu na to, iż niesłusznie posądził funkcjonariusza policji miejskiej z Pozzili (Włochy) o popełnienie czynu zabronionego w czasie sprzeczki mającej miejsce w dniu 1 sierpnia 2007 r. na parkingu publicznym znajdującym się niedaleko od instytutu neurologii i w pobliżu jego miejsca zamieszkania.
- 11 Z postanowienia odsyłającego wynika, że A. Patriciello powinien być z tego tytułu pociągnięty do odpowiedzialności za czyn zabroniony polegający na pomówieniu na podstawie art. 368 włoskiego kodeksu karnego z okolicznością obciążającą ze względu na popełnienie tego czynu wobec funkcjonariusza publicznego w czasie wykonywania przez niego obowiązków służbowych w rozumieniu art. 61 ust. 10 tego kodeksu. Zarzucane mu czyny polegają na tym, że twierdził, iż ów funkcjonariusz policji miejskiej sfałszował godziny, wypisując mandaty wielu kierowcom, których pojazdy zostały zaparkowane z naruszeniem kodeksu drogowego, a zatem na tym, iż oskarżył wspomnianego funkcjonariusza o poświadczenie nieprawdy, co zagrożone jest karą na mocy art. 477 tego kodeksu. Aldo Patriciello ponadto powtórzył swe twierdzenia w obecności żandarmów przybyłych na miejsce zdarzenia, aby sprawdzić prawdziwość zarzucanych funkcjonariuszowi policji miejskiej przez A. Patriciella naruszeń.

- 12 W decyzji z dnia 5 maja 2009 r. Parlament Europejski w odpowiedzi na wniosek A. Patriciella złożony z tytułu art. 6 ust. 3 regulaminu postanowił zgodnie ze sprawozdaniem jego komisji prawnej wyrazić zgodę na skorzystanie przez niego z immunitetu i przywilejów (zwanej dalej „decyzją o wyrażeniu zgody na skorzystanie z immunitetu”). Sprawozdanie to uzasadniono w następujący sposób:

„W istocie A. Patriciello wypowiedział się jedynie na temat należący do domeny publicznej, chodzi bowiem o prawo obywateli do swobodnego dostępu do szpitala i opieki zdrowotnej, które ma duży wpływ na życie codzienne jego wyborców.

[...] Patriciello nie działał w interesie własnym, nie zamierzał obrazić urzędnika publicznego; występował w interesie ogólnym swoich wyborców w ramach swojej działalności politycznej.

Czyniąc to, wykonywał obowiązki służbowe posła do Parlamentu polegające na wyrażaniu swoim wyborcom opinii na temat sprawy o znaczeniu publicznym.

[...]

W oparciu o powyższe rozważania komisja prawna, po przeanalizowaniu argumentów za skorzystaniem z immunitetu i przeciw niemu, zaleca przyjęcie wniosku [...] Patriciella o skorzystanie z immunitetu”.

- 13 W postanowieniu odsyłającym Tribunale di Isernia stwierdza niemniej, że zgodnie z art. 9 akapit pierwszy lit. a) protokołu posłom do Parlamentu Europejskiego przysługują w odniesieniu do czynów dokonanych na terytorium kraju immunitety i przywileje zgodnie z tymi samymi przesłankami materialnymi i proceduralnymi jak przewidziane w prawie krajowym. Tymczasem na podstawie art. 68 konstytucji włoskiej

przywilej immunitetu parlamentarnego obejmuje działalność pozaparlamentarną jedynie, gdy jest ona ściśle związana z wykonywaniem typowych obowiązków służbowych i celów właściwych mandatowi parlamentarnemu.

- 14 W tych okolicznościach sąd ten zauważa, że nie przesądzając kwestii zasadności oskarżenia, nie może on na podstawie prawa krajowego podzielać względów, które spowodowały, że Parlament Europejski wydał decyzję o wyrażeniu zgody na skorzystanie z immunitetu. Okoliczność leżąca bowiem u podstaw postępowania karnego toczącego się przed sądem krajowym nie ma związku z jakimkolwiek wyrażeniem opinii w ramach wykonywania obowiązków służbowych posła do Parlamentu Europejskiego.
- 15 W tym względzie wspomniany wyżej sąd zauważa, że zdaniem prokuratora, argument, zgodnie z którym A. Patriciello ograniczył się do skomentowania faktów powszechnie znanych, czyli prawa obywateli do łatwego dostępu do szpitali i usług medycznych, bez zamiaru obrażenia funkcjonariusza publicznego, wydaje się bezzasadny. A. Patriciello bowiem, zgodnie z postawionymi mu zarzutami, wyraźnie oskarżył zdaniem sądu krajowego funkcjonariusza publicznego, w obecności przedstawicieli służb porządkowych, o poświadczenie nieprawdy. Tymczasem takie zachowanie *prima facie* wykracza poza interes publiczny wyborców i nie wydaje się, by jako takie – nawet rozpatrywane abstrakcyjnie – mogło należeć do zakresu immunitetu.
- 16 Jednakże Tribunale di Isernia zauważa, iż decyzję w sprawie wyrażenia zgody na skorzystanie z immunitetu wydano z powołaniem się nie tylko na art. 9 akapit pierwszy lit. a) protokołu, lecz również na jego art. 8. Tymczasem Trybunał orzekł już, że ponieważ przepis ten nie zawiera żadnego odesłania do praw krajowych, zakres ustanowionego w nim immunitetu powinien być ustalony wyłącznie na podstawie prawa Unii. Ponadto, nawet jeżeli decyzja o wyrażeniu zgody na skorzystanie z immunitetu stanowi opinię niewywołującą wiążących skutków wobec krajowych organów sądowych, na sądzie krajowym ciąży obowiązek lojalnej współpracy z instytucjami europejskimi na podstawie art. 4 ust. 3 TUE i art. 18 protokołu (wyrok z dnia 21 października 2008 r. w sprawach połączonych C-200/07 i C-201/07 Marra, Zb.Orz. s. I-7929, pkt 26, 39–41).

- 17 W tych okolicznościach Tribunale di Isernia postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy zarzucany posłowi do Parlamentu Europejskiego Aldowi Patriciellowi czyn zabroniony (opisany w akcie oskarżenia i będący przedmiotem decyzji [...] o wyrażeniu zgody na skorzystanie z immunitetu) kwalifikujący się jako pomówienie w rozumieniu art. 368 kodeksu karnego stanowi wyrażenie opinii w czasie wykonywania przez niego obowiązków parlamentarnych w rozumieniu art. [8] protokołu?”

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 18 Na wstępie należy przypomnieć, że jak Trybunał już orzekł, immunitet parlamentarny posłów europejskich, ustanowiony w art. 8 i 9 protokołu, obejmuje dwie formy ochrony przyznawanej zwykle członkom parlamentów krajowych państw członkowskich, czyli immunitet z uwagi na opinie lub stanowisko zajęte w głosowaniu przy wykonywaniu obowiązków parlamentarnych oraz nietykalność poselską, obejmującą co do zasady immunitet jurysdykcyjny (zob. ww. wyrok w sprawie Marra, pkt 24).
- 19 Jak zatem wynika z samego brzmienia zadanego pytania, jedynie wykładnia art. 8 protokołu ma znaczenie dla sporu przed sądem krajowym.
- 20 W tym względzie należy stwierdzić, podobnie jak rząd włoski, że w tak sformułowanym pytaniu sąd odsyłający zwraca się do Trybunału, by zastosował w rozpatrywanym przezeń sporze art. 8 protokołu, wypowiadając się w kwestii, czy oświadczenia danego posła do Parlamentu Europejskiego, które doprowadziły do sprawy karnej przed sądem krajowym, stanowią opinię wyrażoną w czasie wykonywania przez niego obowiązków parlamentarnych i zatem objęte są ustanowionym tym przepisem immunitetem.

- 21 Należy przypomnieć, że w ramach postępowania w trybie art. 267 TFUE Trybunał nie ma właściwości do stosowania przepisów Unii w określonym przypadku. Może on jednak dostarczyć sądowi krajowemu wszystkich elementów wykładni prawa Unii, które mogą być mu pomocne w celu wydania jego rozstrzygnięcia (zob. w szczególności wyrok z dnia 10 lipca 2008 r. w sprawie C-54/07 Feryn, Zb.Orz. s. I-5187, pkt 19 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 22 W sprawie takiej jak przed sądem krajowym do sądu odsyłającego należy zatem rozstrzygnięcie, czy rozpatrywane oświadczenia objęte są immunitetem określonym w art. 8 protokołu poprzez ocenę, czy ustanowione tym przepisem przesłanki skorzystania z tego immunitetu zostały spełnione (zob. ww. wyrok w sprawie Marra, pkt 33).
- 23 Natomiast do Trybunału należy dostarczenie temu sądowi wszelkich wskazówek niezbędnych w celu udzielenia mu pomocy w tej ocenie poprzez przeformułowanie w razie potrzeby przedłożonego mu pytania (zob. w szczególności wyroki: z dnia 11 marca 2008 r. w sprawie C-420/06 Jager, Zb.Orz. s. I-1315, pkt 46; z dnia 14 października 2010 r. w sprawie C-243/09 Fuß, Zb.Orz. s. I-9849, pkt 39).
- 24 Otóż w tym względzie z akt przedstawionych Trybunałowi wynika, że sąd odsyłający zmierza w rzeczywistości w swym pytaniu do uściślenia kryteriów mających znaczenie dla określenia, czy oświadczenie, takie jak będące przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, złożone przez posła do Parlamentu Europejskiego poza pomieszczeniami Parlamentu Europejskiego, w którego sprawie wszczęto postępowanie karne w jego państwie członkowskim pochodzenia w sprawie pomówienia, stanowi opinię wyrażoną w czasie wykonywania przez niego obowiązków parlamentarnych w rozumieniu art. 8 protokołu.
- 25 W tej kwestii należy zaznaczyć, że w przeciwieństwie do nietykalności poselskiej określonej w art. 9 akapit pierwszy lit. a) protokołu, która zależy od prawa krajowego, zakres immunitetu określonego w art. 8 protokołu należy określić w braku odesłania do prawa krajowego jedynie na podstawie prawa Unii (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Marra, pkt 26).

- 26 Jak Trybunał już orzekł, art. 8 protokołu, który stanowi szczególny przepis stosowany we wszystkich postępowaniach sądowych, w ramach których posłowie do Parlamentu Europejskiego przysługuje immunitet z uwagi na wyrażone opinie i stanowiska zajęte w głosowaniu przy wykonywaniu obowiązków parlamentarnych, ma chronić swobodę wypowiedzi i niezależność posłów do Parlamentu Europejskiego, skutkiem czego stanowi przeszkodę we wszczęciu jakiegokolwiek postępowania sądowego z uwagi na takie opinie i stanowiska (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Marra, pkt 27, 45).
- 27 W związku z powyższym bez względu na rodzaj immunitetu określony w prawie krajowym lub ustanowione przez nie granice, gdy przesłanki materialne dla przyznania immunitetu określone w art. 8 protokołu są spełnione, nie może on zostać uchylony przez Parlament Europejski i sąd właściwy do jego zastosowania jest zobowiązany oddalić powództwo wniesione przeciwko danemu posłowi do Parlamentu Europejskiego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Marra, pkt 44).
- 28 Jak podnieśli wszyscy zainteresowani, którzy przedstawili uwagi w ramach niniejszego postępowania, oświadczenia posła do Parlamentu Europejskiego nie mogą zostać pozbawione ochrony tego immunitetu ze względu na sam fakt, że zostały złożone poza pomieszczeniami Parlamentu Europejskiego.
- 29 Co prawda art. 8 protokołu ze względu na swój cel polegający na ochronie swobody wypowiedzi i niezależności posłów do Parlamentu Europejskiego oraz na swoje brzmienie, które wymienia wyraźnie obok opinii stanowiska zajęte w czasie głosowania przez posłów do Parlamentu Europejskiego, ma zasadniczo zastosowanie do oświadczeń złożonych przez tych posłów w samych pomieszczeniach Parlamentu Europejskiego.
- 30 Jednakże nie jest wykluczone, że oświadczenie złożone przez takich posłów poza tymi pomieszczeniami może stanowić opinię wyrażoną w czasie pełnienia przez nich obowiązków służbowych w rozumieniu art. 8 protokołu, ponieważ istnienie takiej opinii uzależnione jest nie od miejsca, w jakim oświadczenie to zostało złożone, lecz od jego charakteru i treści.

- 31 Powołując się na opinie wyrażone przez posłów do Parlamentu Europejskiego, art. 8 protokołu jest ściśle związany z wolnością wypowiedzi. Tymczasem wolność wypowiedzi jako jeden z istotnych fundamentów pluralistycznego i demokratycznego społeczeństwa, odzwierciedlając wartości, na jakich zgodnie z art. 2 TUE opiera się Unia, stanowi prawo podstawowe zagwarantowane w art. 11 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, która na mocy art. 6 ust. 1 TUE ma taką samą moc prawną jak traktaty. Wolność ta podlega również ochronie na podstawie art. 10 europejskiej Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności podpisanej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r.
- 32 W związku z tym należy stwierdzić, że pojęcie opinii w rozumieniu art. 8 protokołu należy rozumieć szeroko jako obejmujące wypowiedzi lub oświadczenia, które ze względu na swoją treść odpowiadają twierdzeniom stanowiącym subiektywne oceny.
- 33 Ze sformułowania art. 8 protokołu wynika również, że opinia, aby mogła być objęta immunitetem, powinna być wypowiedziana przez posła do Parlamentu Europejskiego „w czasie wykonywania [przez niego] obowiązków służbowych”, z czego wynika tym samym wymóg związku między wyrażoną opinią a obowiązkami parlamentarnymi.
- 34 W odniesieniu – jak w postępowaniu przed sądem krajowym – do oświadczeń posła do Parlamentu Europejskiego będących przedmiotem postępowania karnego w jego państwie pochodzenia należy stwierdzić, że immunitet określony w art. 8 protokołu, jak wynika już z pkt 27 niniejszego wyroku, może w definitywny sposób uniemożliwić organom sądowym i sądom krajowym wykonywanie przysługujących im uprawnień dotyczących ścigania i karania przestępstw w celu zapewnienia przestrzegania porządku publicznego na ich terytorium, a w konsekwencji całkowicie pozbawić w ten sposób osoby, które doznały uszczerbku w wyniku tych oświadczeń, dostępu do wymiaru sprawiedliwości w tym ewentualnie w celu uzyskania w postępowaniu cywilnym odszkodowania z tytułu poniesionej szkody.

- 35 Uwzględniając te konsekwencje, należy uznać, iż więź między wyrażoną opinią a obowiązkami parlamentarnymi powinna być bezpośrednia i oczywista.
- 36 Należy również uznać, że uwzględniając opisy przesłanek i treści twierdzeń posła do Parlamentu Europejskiego będących przedmiotem postępowania przed sądem krajowym, zdają się one stosunkowo odległe od obowiązków posła do Parlamentu Europejskiego i w konsekwencji z trudem mogą wykazywać bezpośredni związek z interesem ogólnym obywateli. Nawet jeżeli taka więź mogłaby być zatem ustalona, nie może ona być oczywista.
- 37 W świetle tych wskazówek do sądu odsyłającego należy ocena, co wynika, jak przypomniano w pkt 21 i 22 niniejszego wyroku, z jego wyłącznej właściwości, czy oświadczenie będące przedmiotem sporu w sprawie przed sądem krajowym można uznać za wyrażenie opinii w czasie wykonywania obowiązków parlamentarnych, efektem czego spełnione są wymogi materialne dla przyznania immunitetu określone w art. 8 protokołu.
- 38 W przypadku gdy po przeprowadzeniu tej oceny sąd ten stwierdzi, że sytuacja taka ma miejsce, może wyłącznie wyciągnąć konsekwencje związane z takim immunitetem, oddalając – jak wskazano w pkt 27 niniejszego wyroku – powództwo wniesione przeciwko danemu posłowi do Parlamentu Europejskiego (zob. ww. wyrok w sprawie Marra, pkt 33, 44). W przeciwnym wypadku natomiast, ponieważ nie zostały spełnione przesłanki materialne immunitetu, sąd ten powinien kontynuować badanie powództwa.
- 39 W tym względzie należy przypomnieć, że nawet jeżeli – tak jak w sprawie przed sądem krajowym – Parlament Europejski w wyniku wniosku zainteresowanego posła europejskiego podjął decyzję o wyrażeniu zgody na skorzystanie z immunitetu przez tego posła, decyzja ta wydana zgodnie z jego regulaminem stanowi jedynie opinię, która nie wywołuje jakiegokolwiek wiążącego skutku wobec sądów krajowych, ponieważ protokół nie zawiera żadnego przepisu, który zobowiązywałby te sądy do pozostawienia Parlamentowi Europejskiemu decyzji o tym, czy spełnione zostały

przesłanki określone w jego art. 8. Jak Trybunał już orzekł, okoliczność, że prawo państwa członkowskiego, jak to rozpatrywane w sprawie przed sądem krajowym, przewiduje postępowanie w sprawie skorzystania z immunitetu członków parlamentu krajowego, umożliwiające temu parlamentowi podjęcie działań, jeżeli sąd krajowy nie uznał tego immunitetu, nie prowadzi do przyznania tych samych uprawnień Parlamentowi Europejskiemu w stosunku do posłów do Parlamentu Europejskiego pochodzących z tego państwa, ponieważ art. 8 protokołu nie przewiduje wyraźnie takiej kompetencji i nie odsyła do przepisów prawa krajowego (zob. podobnie ww. wyrok w sprawie Marra, pkt 35–40).

40 Dlatego, wbrew temu, co pozwany w postępowaniu przed sądem krajowym twierdził na rozprawie, o ile Parlament Europejski i sądy krajowe powinny co prawda na podstawie obowiązku lojalnej współpracy między instytucjami europejskimi i organami krajowymi ustanowionego w art. 4 ust. 3 TUE i art. 18 protokołu współpracować w celu uniknięcia konfliktu przy wykładni i stosowaniu przepisów protokołu (ww. wyrok w sprawie Marra, pkt 42), to prawo Unii nie nakłada na sąd odsyłający żadnego szczególnego obowiązku w odniesieniu do uzasadnienia jego orzeczeń, na wypadek gdyby uwzględniając wykładnię dokonaną w niniejszym wyroku zgodnie z art. 267 TFUE, postanowił odstąpić od stanowiska zajętego przez Parlament Europejski, o którym sąd ten został poinformowany, dotyczącego zastosowania art. 8 protokołu do okoliczności faktycznych leżących u podstaw postępowania przed sądem krajowym.

41 W związku z powyższym odpowiedź na przedstawione pytanie powinna brzmieć, iż art. 8 protokołu należy interpretować w ten sposób, że oświadczenie złożone przez posła do Parlamentu Europejskiego poza Parlamentem Europejskim, w którego sprawie wszczęto postępowanie karne w jego państwie członkowskim pochodzenia w sprawie czynu zabronionego polegającego na pomówieniu, stanowi opinię wyrażoną w czasie wykonywania przez niego obowiązków parlamentarnych objętą zakresem immunitetu określonego w tym przepisie, tylko gdy oświadczenie to odpowiada subiektywnej ocenie, która wykazuje bezpośrednią i oczywistą więź z wykonywaniem takich obowiązków. Do sądu odsyłającego należy określenie, czy przesłanki te są spełnione w zawisłej przed nim sprawie.

W przedmiocie kosztów

- ⁴² Dla stron postępowania przed sądem krajowym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż poniesione przez strony postępowania przed sądem krajowym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (wielka izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 8 Protokołu w sprawie przywilejów i immunitetów Unii Europejskiej, załączonego do traktatów UE, FUE i EWEA, należy interpretować w ten sposób, że oświadczenie złożone przez posła do Parlamentu Europejskiego poza pomieszczeniami Parlamentu, w którego sprawie wszczęto postępowanie karne w jego państwie członkowskim pochodzenia z tytułu czynu zabronionego polegającego na pomówieniu, stanowi opinię wyrażoną w czasie wykonywania przez niego obowiązków parlamentarnych objętą zakresem immunitetu określonego w tym przepisie, tylko gdy oświadczenie to odpowiada subiektywnej ocenie, która wykazuje bezpośrednią więź z wykonywaniem takich obowiązków. Do sądu odsyłającego należy określenie, czy przesłanki te są spełnione w zawisłej przed nim sprawie.

Podpisy